

23319

• *Programa:*

• **FACTORS
CONDICIONANTS
DEL
DESENVOLUPAMENT**

Josefina Sala Roca

Objectius generals

1. *Donar a coneixer els principals factors que condicionen el desenvolupament humà en els seus aspectes cognitius, afectius, motor i social*
2. *Fer comprendre com les alteracions d'aquests factors poden afectar al desenvolupament i als processos d'aprenentatge*
3. *Aconseguir que l'estudiant adquereixi una visió integradora de com els factors biològics i ambientals es fusionen en el desenvolupament i les funcions psicològiques*

Temari

1er Bloc: Aspectes bàsics

Tema 1: Herència o Medi?

- 1.- Filogenesi i ontogènesi
- 2.- Les teories de l'evolució
- 3.- L'adaptació al medi:
  - Evolució filogenètica del sistema nerviós i l'adaptació a l'entorn
  - Evolució genètica i evolució cultural
  - Herència versus Medi: determinisme o interacció?

Tema 2: Factors genètics i anomalies del desenvolupament

- 1.- Conceptes bàsics de genètica
- 2.- Els mecanismes de l'herència i les diferències individuals
- 3.- Alteracions del material genètic i anomalies en el desenvolupament
  - Inductors de les alteracions del material genètic
  - Principals malalties hereditàries que afecten el desenvolupament
  - Formes d'acció dels trastorns hereditaris
- 4.- Mètodes de diagnòstic i teràpia gènica

Tema 3. El sistema nerviós

- 1.- La comunicació neuronal i les bases biològiques de l'educabilitat:
  - 1.1.- Les cèl·lules del sistema nerviós: característiques i funcions de la neurona i cèl·lules glials
  - 1.2.- Comunicació neuronal
  - 1.3.- Les sinàpsis químiques: estructures plàstiques substrat de les experiències i l'educació
- 2.- Estructura funcional del sistema nerviós:
  - 2.1.- Principals estructures i funcions del sistema nerviós central
  - 2.2.- Principals estructures i funcions del sistema nerviós perifèric
  - 2.3.- Les àrees d'associació terciària base de la conducta intel·ligent dels primats.
  - 2.4.- Característiques diferencials del sistema nerviós humà i conducta humana

2on Bloc: Desenvolupament i Factors Condicionants

Tema 4.- El desenvolupament perinatal

- 1.- Desenvolupament prenatal
- 2.- Desenvolupament del sistema nerviós i desenvolupament conductual del fetus
- 3.- Malalties de l'embrió i el fetus: etiologia i períodes crítics
- 4.- El part
- 5.- Avaluació del nadó
- 6.- El nadó prematur

Tema 5.- El desenvolupament sensoriomotriu

- 1.- Visió:
  - 1.1.- Bases anatòmiques de la visió
  - 1.2.- Desenvolupament de la visió
  - 1.3.- Implicació de la visió en el desenvolupament cognitiu i motriu
  - 1.4.- Principals trastorns visuals i conseqüències psicopedagògiques
- 2.- Motricitat
  - 2.1.- Bases anatòmiques de la motricitat
  - 2.2.- Desenvolupament motriu
  - 2.3.- Implicació de la motricitat en el desenvolupament cognitiu
  - 2.4.- Principals trastorns motrius i implicacions psicopedagògiques
- 3.- Audició:
  - 2.1.- Bases anatòmiques de l'audició
  - 2.2.- Desenvolupament auditiu
  - 2.3.- Importància del sistema auditiu en el desenvolupament cognitiu i la comunicació
  - 2.4.- Principals trastorns auditius i implicacions psicopedagògiques

Tema 6.- El desenvolupament comunicatiu

- 1.- El Llenguatge:
  - 1.2.- Bases anatòmiques del llenguatge
  - 1.3.- Desenvolupament de la comunicació i del llenguatge
  - 1.4.- Importància del llenguatge en la comunicació, autoregulació, cognició i l'aprenentatge
  - 1.5.- Els trastorns d'adquisició i producció del llenguatge i implicacions
- 2.- La lectura i l'escriptura:
  - 2.1.- Bases anatòmiques de la lectura i l'escriptura
  - 2.2.- Les disgràfies i disgràfies del desenvolupament i factors implicats

Tema 7.- El desenvolupament cognoscitiu

- 1.- Intel·ligència i conducta intel·ligent
- 2.- Bases fisiològiques de la intel·ligència
- 3.- El paper de l'herència i l'ambient en la intel·ligència
- 4.- Què és l'aprenentatge?
- 5.- Principals tipus d'aprenentatge
- 6.- Bases fisiològiques de l'aprenentatge
- 7.- Factors implicats en els processos d'aprenentatge
- 8.- El retràs mental
- 9.- L'autisme
- 10.- Els trastorns específics de l'aprenentatge
- 11.- L'enveliment i les demències

Metodologia

El professor exposarà a les classes teòriques els continguts de l'assignatura. Les classes pràctiques s'empraran per incidir en aquells aspectes més interessants o que per la seva complexitat siguin difícils d'assimilar, mitjançant la lectura i discussió de textes i material audiovisual.

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà mitjançant un examen que constarà de dues parts: en la primera part s'avaluarà el coneixement general dels continguts exposats mitjançant un test d'opcio múltiple, en la segona s'avaluarà l'assimilació i capacitat d'anàlisi dels continguts mitjançant preguntes obertes. Per superar l'examen s'hauran d'haver superat ambdues parts.

Els continguts de les classes pràctiques també seran avaluats al mateix examen, un 30% del contingut de l'exament correspondrà a la part pràctica.

Bibliografia

- Alexander, Roodin, Gorman: Psicología evolutiva. Pirámide. Madrid, 1988
- M. Alfonso y P.Ibañez: Las minusvalías. UNED. Madrid, 1987
- J. M. Asensio: Biología, educación y comportamiento. Ceac. Barcelona, 1986
- J. M. Asensio: L'agressivitat a l'escola. Ceac. Barcelona, 1989
- J. M. Asensio: Hijos con fracaso escolar Ceac. Barcelona, 1994
- J.M. Asensio: Biología y educación. Ariel. Barcelona, 1997
- N. Barraga: Disminuidos visuales y aprendizaje. ONCE. Madrid, 1985
- C. Basil et al: Trastors del desenvolupament i necessitats educatives especials. Universitat Oberta de Catalunya, 1997
- K. Bobath: Base neurofisiológica para el tratamiento de la parálisis cerebral. Editorial Panamericana. Buenos Aires, 1982
- K. Bobath: Desarrollo motor en distintos tipos de parálisis cerebral. Editorial Panamericana. Buenos Aires, 1994
- L. Bravo: Dislexias y retraso lector. Santillana. Madrid, 1985
- M. Bueno, S. toro coor.: Deficiencia visual: aspectos psicoevolutivos y educativos. Aljibe. Archidona, 1994
- A. Canevaro: Infants amb deficiències. Edicions 62. Barcelona, 1987
- N. R. Carlson: Fisiología de la conducta. Ariel. Barcelona 1996
- R. Case: El Desarrollo intelectual: del nacimiento a la edad madura. Paidós. Barcelona. 1989
- A. Clemente: Psicología del desarrollo adulto. Narcea. Madrid, 1996
- P. Cobos: El desarrollo psicomotor y sus alteraciones. Piramide. Madrid, 1995
- G. Coleman: El autismo, bases biológicas. Martínez Roca. Barcelona, 1989
- B. Cratty: Desarrollo perceptual y motor en los niños. Paidós. Barcelona, 1990
- C. Cuellar: Los ciegos. El. Dopesa. Barcelona, 1978

- S. Defior: Las dificultades de aprendizaje : un enfoque cognitivo: lectura, escritura, matemáticas. Algibe. Málaga, 1996
- J. Delval: El desarrollo humano. Siglo Veintiuno. Madrid, 1995
- I. Eibl-Eibesfeldt: Biología del comportamiento humano. Manual de etología humana. Alianza. Madrid, 1993
- R. Ellis: Errores congenitos del metabolismo. Alhambra. 1980
- J. Escoriza: Trastornos de la lengua escrita. EUB. Barcelona, 1998
- M. Frostig y H. Müller: Discapacidades ‘específicas’ de aprendizaje en niños. Panamericana. Buenos Aires, 1993
- R. H. A. Haslam y P. J.: Problemas médicos en el aula. Santillana. Madrid, 1983
- Ch. Hulme: Dificultades graves en el aprendizaje: el papel de la memoria de trabajo. Ariel. Barcelona, 1994
- C.G. I. Hussell Y H.F. Laing: Bases biológicas y psicológicas de la educación
- J. Jubert i J. Navarra: El primer any de vida. De l’ameba al nadó. -Educuibs 62. Barcelona, 1987
- E. R. Kandell, T. M. Jessell, J. H. Schwartz: Neurociencia y conducta. Prentice Hall. Madrid, 1997
- Lambert y Rondal: El mongolismo. Herder. Barcelona, 1982
- E. Lenneberg: Fundamentos biológicos del lenguaje. Alianza. Madrid, 1985
- J. Leon-Carrion: Manual de neuropsicología humana. Siglo veintiuno. Madrid, 1995
- S. Lewitt: Tratamiento de la parálisis cerebral y del retraso motor. Panamericana. Buenos Aires, 1982
- A. Marchesi et al.: Desarrollo del lenguaje y del juego simbólico en niños sordos profundos. MEC. Madrid, 1995
- J. Mas: Psicopedagogía de la parálisis cerebral infantil. Generalitat de Catalunya. Barcelona, 1984
- A. Miranda Cases: Introducción a las dificultades en el aprendizaje. Promolibro. Valencia, 1994
- Monedero: Dificultades de aprendizaje escolar. Pirámide. Madrid, 1989
- A. Morgan: Educación precoz del niño sordo: para padres y educadores. Masson. Barcelona, 1991

- A. Muñoz coor.: Bases para la intervención psicopedagógica en trastornos del desarrollo. Universidad de Málaga. Málaga, 1995
- F. H. Netter: Sistema nervioso. Salvat. Barcelona, 1988
- T. H. Ollendick y M. Hersen: Psicopatología infantil. Martínez Roca. Barcelona, 1996
- D. E. Papalia: Desarrollo humano. McGraw Hill Colombia, 1993
- R. Plomin et al.: Genética de la conducta. Alianza Universidad. Madrid, 1987
- I. Rapin: Disfunción cerebral en la infancia: neurología, cognición, lenguaje y conducta. Martínez Roca. Barcelona, 1987
- Salvador: La estimulación precoz en la educación especial. Ceac. Barcelona, 1989
- A. Sanchez: Fundamentos biológicos de la educación. PPU. Barcelona, 1989
- Timbergen y Timbergen: Niños autistas. Nuevas esperanzas de educación. Alianza Universidad. Madrid, 1985
- S. Torres coor. : Deficiencia auditiva: aspectos psicoevolutivos y educativos. Aljibe. Archidona, 1995
- A. Vallés: Modificación de la Conducta Problemática del Alumno. Técnicas y programas. Ed. Marfil. Alcoy, 1990.